

Zabawy z językiem angielskim

■ Barbara Czeakańska, Izabela Lipińska

Wwielu przedszkolach prowadzone są zajęcia z języka angielskiego. Przybierają one różne formy. Jedne przedszkola oferują dwie, trzy godziny zajęć w tygodniu, w innych w języku angielskim prowadzone są wszystkie zajęcia. Uczenie języka na tym poziomie wymaga od nauczyciela specjalnego przygotowania pedagogicznego, językowego i metodycznego oraz znajomości psychologii rozwojowej dziecka. Nauczyciel przedszkola powinien zdawać sobie sprawę, że dzieci w tym wieku szybko się uczą i bardzo szybko zapominają, a ucząc się wykorzystują wszystkie zmysły, koncentrują się tylko na krótki czas, jednak mają wiele naturalnej ciekawości i łatwość komunikacji.

Metody pracy z najmłodszymi dziećmi muszą być inne niż te, które wykorzystuje się w pracy z młodzieżą i dorosłymi. Uczenie się dzieci w wieku przedszkolnym języka obcego można określić jednym słowem: **zabawa**. Każdy nauczyciel pracujący w przedszkolu wie, że dzieci chętnie się uczą, ale przede wszystkim chcą się bawić, skakać, tańczyć, śpiewać, ruszać się. Dzięki grom i zabawom, rozwija się spostrzegawczość i wyobraźnia, dzieci ćwiczą pamięć i umiejętność skupiania uwagi. Dobrze dobrane gry mogą pomagać w wyrównywaniu różnych trudności w orientacji przestrzennej, pomóc w zmniejszeniu nadmiernej ruchliwości, usunąć zbytnią nieśmiałość lub zahamowania dziecka w kontaktach z rówieśnikami.

Doskonałą pomocą w nauczaniu języka są piosenki, wierszyki i wyliczanki, które ćwiczą

pamięć, wymowę. Podczas śpiewania piosenek dzieci zapamiętują całe zwroty. Zapamiętywaniu nowych słów sprzyja melodia, rym i ruch. Odpowiednio dobrane teksty pozwalają nauczycielowi na wprowadzanie nowego słownictwa. Uważamy, że piosenki, gry i zabawy wpływają na dobrą atmosferę w grupie, integrują zespół, pozwalają nieśmiałym dzieciom na większe zaangażowanie, eliminują sytuacje stresowe. Zabawy i piosenki są nie tylko atrakcją zajęć, ale także sprzyjają odpoczynkowi i odprężeniu, potrzebnym z uwagi na krótki okres koncentracji małych dzieci. Propozycje ciekawych piosenek i zabaw przy muzyce można znaleźć w wielu książkach dla nauczycieli, np. takich jak: *Here's Patch* (1, 2), *Hello Robby Rabbit* (1, 2) wydawnictwa Macmillan lub *Hippo and Friends* wydawnictwa Cambridge oraz w książeczkach z cyklu *I can sing* Anny Wieczorek, wydanych przez PWN. Do książek dołączone są płyty CD z nagraniami piosenek oraz ich wersjami instrumentalnymi. Wybrane przez nas teksty piosenek i zabaw sprawdzają się w pracy z dziećmi i przynoszą pożądane efekty.

Części ciała, wygląd

Na zajęciach z języka angielskiego dzieci poznają części ciała, określają cechy fizyczne (kolor włosów, oczu, wzrost, itp.). Doskonałą zabawą dla wszystkich grup w przedszkolu są piosenki z pokazywaniem części ciała. Śpiewa się je kilka razy, za każdym razem

szybciej. Dzieci pokazują przy tym części ciała, o których śpiewają. Przykładem mogą być np. piosenki *Head and shoulders* (*Super Songs*, Oxford University Press) oraz *Tommy Tumb* (podręcznik *English with Ellie*, PWN). Podobne zabawy przy muzyce w języku polskim można znaleźć między innymi w książce Marty Bogdanowicz *Ruch i piosenka dla najmłodszych* Wydawnictwa „Fokus”.

Zabawa paluszkowa *Tommy Tumb*

Tommy Thumb, Tommy Thumb (dzieci pokazują kciuk).

Where are you?

Here I am. Here I am

How do you do?

Peter Pointer... (dzieci pokazują palec wskazujący).

Middle Man... (dzieci pokazują palec środkowy).

Ruby Ring... (dzieci pokazują palec serdeczny).

Baby Small... (dzieci pokazują mały palec).

Fingers all... (dzieci pokazują wszystkie palce).

Przedszkolaki lubią bawić się z tym tekstem zarówno po polsku, jak i po angielsku.

Zabawa *The Hokey Pokey* (*Super Songs*, Oxford University Press)

Dzieci tańczą w kręgu, zwrócone twarzami do środka koła. Gestami ilustrują tekst piosenki – wystawiają prawą rękę do przodu, do tyłu, znów do przodu i potrząsają nią. Zabawę kontynuuje się, wymieniając: lewą rękę, obydwie ręce, prawą stopę, lewą stopę, dwie stopy, nos, głowę. W czasie refrenu dzieci podnoszą ręce do góry, kołyszają biodrami, kręcą się wokół siebie, klaszczą do rytmu.

Put your right hand in

Put your right hand out;

Put your right hand in,

And you shake it all about.

Do the Hokey-Pokey,

right foot in,...

And turn yourself around

That's what it's about!

Put your left foot in,...

Put both feet in,...

Put your nose in,...

Put your head in,...

Put your whole self in,...

Podobną zabawę z tekstem w języku polskim można zorganizować z piosenką pt. *Boogie-woogie* (Marta Bogdanowicz, *Ruch i piosenka dla najmłodszych*, „Fokus”).

Zabawy z pokazywaniem

Ten rodzaj zabaw jest szczególnie przydatny do nauki nowego słownictwa, ponieważ dzieci poznają i utrwalają wiele słów przy „okazji”. Pomagają również w ośmieleniu dzieciom, które czują się w grupie niepewnie. Dzięki zabawie nabierają one pewności siebie i odwagi. W zabawach możemy wykorzystywać zabawki, przedmioty codziennego użytku, obrazki.

I'm very, very tall (podnosimy ręce i stajemy na palcach).

I'm very, very small (kucamy).

Sometimes tall (podnosimy ręce i stajemy na palcach).

Sometimes small (kucamy).

Guess what I am now!

Dzieci wybierają jedną z pozycji. Nauczyciel pyta: *Are you tall?* Zależnie od sytuacji, dziecko odpowiada: *Yes* lub *No*.

Tall i *small* można zastąpić *young* i *old* lub *hot and cold*, *pretty* i *ugly*, *noisy* i *quiet*.

Zabawa z kolorami

Colour Song II (*English with Ellie*, PWN)

Podczas śpiewania tej piosenki dzieci mogą rysować w powietrzu słońce, mak, niebo, trawę. Inna wersja: dzieci siadają jedno za drugim i na plecach kolegi rysują wymieniane w piosence rzeczowniki. Starszym dzieciom można zrobić „kolorowe dyktando” – dzieci rysują: żółte słońce, czerwony mak, niebieskie niebo, zieloną trawę (zgodnie ze słowami piosenki).

Yellow, yellow,

The sun is yellow (4x) (dzieci pokazują żółtą kredkę).

Red, red,
The poppy is red (4×) (dzieci pokazują czerwoną kredkę).

Blue, blue,
The sky is blue (4×) (dzieci pokazują niebieską kredkę).

Green, green,
The grass is green (4×) (dzieci pokazują zieloną kredkę)

Jedzenie

Apples, sausages, bananas, cakes (*Hippo and Friends*, Wydawnictwo Cambridge).

Można tu wykorzystać niezbędne w tym okresie nauki ilustracje, tzw. flashcards. Nauczyciel przygotowuje tematyczny zestaw obrazków (banany, ciastka, kiełbaski, jabłka).

Apples, sausages, bananas, cakes (nauczycielka pokazuje wszystkie obrazki w odpowiedniej kolejności).

Mmm, delicious! Mmm, delicious! (nauczycielka odwraca obrazek z ciastkiem).

Apples, sausages, bananas, shh (na *shh* dzieci kładą palec na buzi).

Mmm, delicious! Mmm, delicious! (nauczycielka odwraca obrazek z bananami).

Apples, sausages, shh, shh,

Mmm, delicious! Mmm, delicious! (nauczycielka odwraca obrazek z kiełbaskami).

Apples, shh, shh, shh,

Mmm, delicious! Mmm, delicious! (nauczycielka odwraca obrazek z jabłkami).

Shh, shh, shh, shh,

Mmm, delicious! Mmm, delicious! (nauczycielka ponownie pokazuje wszystkie obrazki).

Apples, sausages, bananas, cakes,

Mmm, delicious! Mmm, delicious!

Przedmioty codziennego użytku w przedszkolu

Zabawa *What is it?*

Nauczyciel rozkłada różne przedmioty codziennego użytku w sali i mówi: *I can see something red and long. What is it? (Widzę coś czerwonego i długiego. Co to jest?). I can see something small and green. What is it? (Widzę coś małego i zielonego. Co to jest?)*

Zadaniem dzieci jest znalezienie danego przedmiotu i nazwanie go po angielsku.

Moja rodzina (*We sing and play*, wydawnictwo Price Stern Sloan)

Jest to znana tradycyjna zabawa. Dzieci chodzą w kole trzymając się za ręce. Zabawę rozpoczyna stojący w kole chłopiec (rolnik). Następnie rolnik wybiera żonę, żona wybiera dziecko, dziecko wybiera pielęgniarkę, pielęgniarka – psa, pies – kota, kot – szczura, szczur – ser – zgodnie z tekstem piosenki. Ta piosenka ma również odpowiednik w języku polskim. Możemy ją znaleźć m.in. w książce M. Bogdanowicz *Ruch i piosenka dla najmłodszych*.

The Farmer in the Dell

The farmer in the dell,

The farmer in the dell,

Hi, ho the derry-o,

The farmer in the dell (...)

Gra – naśladowanie zwierząt

Nauczyciel naśladowuje za pomocą gestów i mimiki wybrane zwierzątko, np: *snake, tiger, elephant* itp. Zadaniem dzieci jest odgadnięcie, jakie to zwierzę. Dziecko, które pierwsze odgadnie, naśladowuje zwierzę.

The Walking Song (*Bingo*, PWN)

Jest to piosenka śpiewana na melodię *Panie Janie*. Ponieważ dzieci lubią biegać i podskakiwać, można poprosić je, aby po słowie **stop** naśladowały wymienione przez nauczyciela: zwierzę, zabawkę, rodzaj pogody itp.

Walking, walking (dzieci chodzą po okręgu).

Walking, walking.

Hop, hop, hop (dzieci podskakują).

Hop, hop, hop.

Runing, running, running (dzieci biegną).

Running, running, running.

Now let's stop. Now let's stop (dzieci zatrzymują się).

Nauczyciel mówi: *Be a tiger* – dzieci udają tygrysa, a następnie znów śpiewają piosenkę od początku *Walking, walking*.

Zabawa *Snakes and ladders*

Na dużym arkuszu rysujemy węża, dzielimy go na krótkie odcinki, kolorujemy, wpisujemy cyfry, kładziemy małe obrazki, przedmioty i rzucając kostką przesuwamy się po wężu o wyznaczoną liczbę oczek. Dzieci nazywają napotkane po drodze przedmioty. W zależności od grupy wiekowej, ustalamy reguły gry.

Memory game

Przygotowujemy pary obrazków z wybranych kategorii. Dzieci kolejno odkrywają po dwa obrazki, tak by dobrać pary. Jeśli odkryją dwa różne, odkładają je na miejsce, zapamiętując ich położenie. W czasie trwania zabawy dzieci nazywają odkrywane ilustracje. Wygrywa ten, kto odszuka najwięcej par i nazwie je po angielsku.

Obserwuj moje usta

Poruszaj bezgłośnie ustami i wymawiaj nazwę zwierzątka. Zadaniem dziecka jest powtórzyć wypowiedziany wyraz i pokazać go za pomocą gestów.

Bingo

Wyszukujemy w gazetach, czasopiśmie obrazki przedstawiające zwierzęta: *tiger* – tygrys, *elephant* – słoń, *hippo* – hipopotam, *snake* – wąż, *giraffe* – żyrafa i *crocodile* – krokodyla. Następnie naklejamy je na dwie kartki, tak aby było dziewięć różnych układów obrazków na jednej kartce (obrazki mogą się powtarzać). Trzeba też przygotować czyste kartoniki do przykrywania obrazków. Nauczyciel wymawia głośno nazwy zwierząt.

Komu pierwszemu uda się przykryć czystymi kartonikami obrazki zwierząt w pionie, w poziomie lub po skosie, woła **Bingo!** i wygrywa grę. Grę można kontynuować, aż do zakrycia wszystkich obrazków. Można też poprosić, aby wybrane dziecko wymieniało nazwy zwierząt, które znajdują się pod kartonikami.

Zabawa z piłką

Nauczyciel rzuca kolejno do dzieci piłkę, wypowiadając w języku angielskim słowo określonej kategorii (np. kolory, zabawki,

części ciała, liczby). Dziecko łapie piłkę, a następnie odrzuca nauczycielowi, tłumacząc na język polski usłyszane słowo. Nauczyciel może się z dziećmi umówić, by nie łapały piłki, gdy usłyszą **poison** (trucizna).

Zabawę można zmodyfikować (nauczyciel rzucając piłkę mówi słowa po polsku, a dziecko odrzucając ją mówi po angielsku).

What's the time Mr Wolf?

Dziecko („wilk”) staje w jednym końcu sali twarzą do ściany, a reszta przedszkolaków staje na drugim końcu. Dzieci pytają: *What's the time Mr Wolf?* „Wilk” odpowiada: *It's three o'clock*. Dzieci przesuwają się o trzy kroki do przodu, odliczając je głośno: *one, two, three*. Pytanie i odpowiedź są powtarzane, aż „wilk” usłyszy głosy dzieci blisko siebie. Wtedy odwraca się i woła: *It's dinner time!* i stara się złapać jedno dziecko. Za każdym razem inne dziecko zostaje „wilkiem”.

Przedstawione zabawy, piosenki i gry urozmaicają zajęcia językowe z małymi dziećmi. Przedszkolaki chętnie się w nie bawią, a przy okazji uczą się, zapamiętując nowe słowa i zwroty. Stwarzajmy dzieciom warunki zbliżone do sytuacji, w jakich poznają swój język ojczysty. Najważniejsze, aby zajęcia sprawiały przyjemność zarówno dzieciom, jak i nauczycielowi.

BARBARA CZEKAŃSKA
Przedszkole nr 11 w Warszawie

IZABELA LIPIŃSKA
Gimnazjum nr 11 w Warszawie

BIBLIOGRAFIA

- Komorowska H., *Metodyka nauczania języków obcych*, Warszawa 2001, Fraszka Edukacyjna.
- Skiba E., Wieczorek A., *Program nauczania języka angielskiego w przedszkolu*, Warszawa 2003, Wydawnictwo Szkolne PWN.
- Wieszczyńska E., *Nauczanie wczesnoszkolne*, „Języki Obce w Szkole” 2000, nr 6.
- Zarańska J., Appel M., *Program nauczania języka angielskiego. Kurs dla przedszkoli*, Warszawa 2002, Wydawnictwo Macmillan Polska.